Heslo a PIN v podobě 1234 nebo 0000 při přihlášení do počítače používá daleko více mladších lidí než seniorů

25.11.2024 - | Subjekt neuveden

Praha, 21. 11. 2024 – Používání internetu a chytrých mobilních telefonů je mezi seniory na vzestupu, ať už jsou k tomu donuceni vnějšími vlivy nebo zájmem o technologie. Senioři se stávají současně cílovou skupinou pro nejrůznější internetové podvodníky, jejichž metody se každý rok vyvíjejí a využívají nové příležitosti. Jak vyplývá z průzkumu Creditea pro projekt Neviditelní, senioři jsou obezřetnější při používání hesel ve srovnání s mladšími ročníky. Jejich sebevědomí, co se týče internetových podvodů, je však nízké, 32 % uvedlo, že rozpozná jen některé. V rámci mezinárodního týdne podvodů (International Fraud Awareness Week) uspořádala společnost Provident Financial školení o nástrahách na internetu právě pro seniory v rámci jejího projektu Neviditelní.

Podíl seniorů používajících digitální technologie se rok od roku zvyšuje. Dle údajů ČSÚ používalo mobilní telefon v roce 2023 96 % osob ve věku 65+. Polovina seniorů v této věkové kategorii v roce 2023 brouzdala na internetu. Nejčastějším důvodem používání internetu mezi seniory je dle dat ČSÚ čtení zpravodajství (47 %), zasílání e-mailů (44 %), vyhledávání informací o zboží či službách (42 %) a vyhledávání informací o zdraví (37 %).

Senioři si svá hesla chrání a využívají i jejich silné varianty, biometrie u nich není oblíbená

K přihlášení na počítač používá silné heslo 54 % osob ve věku 65+. Oproti tomu mladší ročníky

(18-26 let) nemají problém se na počítač přihlásit nejjednodušším způsobem, 16 % bez problémů použije heslo 1234 nebo 0000, necelá pětina si tvoří jednoduché heslo, které obsahuje jména a data narození rodinných příslušníků. Pouhých 6 % seniorů upřednostňuje tuto jednoduchost při přihlašování do počítače. Zaostávají však v používání biometrie.

„Jak vyplývá z dat z průzkumu, přihlašování do počítače podceňují spíše mladší ročníky, ty se více starají o přihlašovací údaje do aplikací, online účtů nebo k sociálním médiím, tady vidí větší riziko zneužití svých osobních údajů, což do určité míry dává smysl, ke zneužití hesla do počítače potřebuje nejprve podvodník získat samotný počítač, což neplatí u internetových aplikací a účtů,“ uvádí Marek Sabaka, obchodní ředitel pro sekci Creditea.

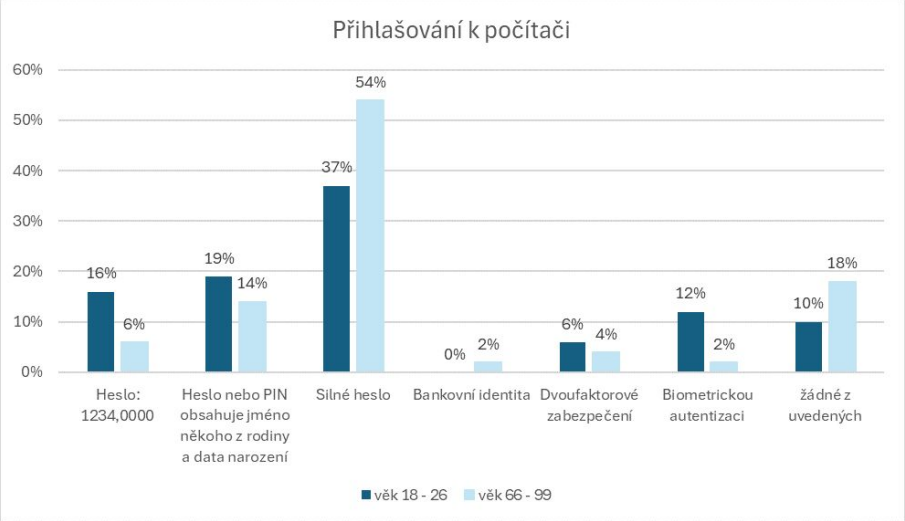

Senioři neholdují bankovní identitě

K účtům, které spravuje státní správa, se většina Čechů přihlašuje pomocí silného hesla nebo bankovní identity. Bankovní identitu k přihlášení do těchto účtů nejvíce používá věková kategorie 45 až 53 let, nejméně pak senioři 65+. Sociální média naopak považují mladší ročníky za důležitá z hlediska používání hesel, tady uživatelé ve věku do 26 let preferují silné heslo (54 %) nebo dvoufaktorové přihlášení (20 %), senioři pak klidně volí hesla se jmény své rodiny (14 %).

Dokonce 12 % mladých a 14 % starších ročníků si vybírá jednoduchý PIN do mobilního telefonu

Biometrii používá k přihlášení do mobilního telefonu nebo aplikací v něm 23 % lidí ve věku od 18 do 26 let ve srovnání s lidmi ve věku 65+, kde je to jenom 11 %. Překvapivé je, že skoro stejné procento dotázaných ve věkové kategorii do 26 let (12 %) a ve věku nad 65 let (14 %) uvedlo, že používá jednoduchý PIN, čili 1234 a 0000 při přihlášení do mobilního telefonu.

„Není výjimkou u starších osob, že do mobilního zařízení používají jednoduchá hesla, v některých případech nemají dokonce nastaveno žádné, překvapil nás ale údaj, že 12 % lidí ve věku od 18 do 26 let mají stejný problém,“ doplňuje Marek Sabaka, obchodní ředitel pro sekci Creditea

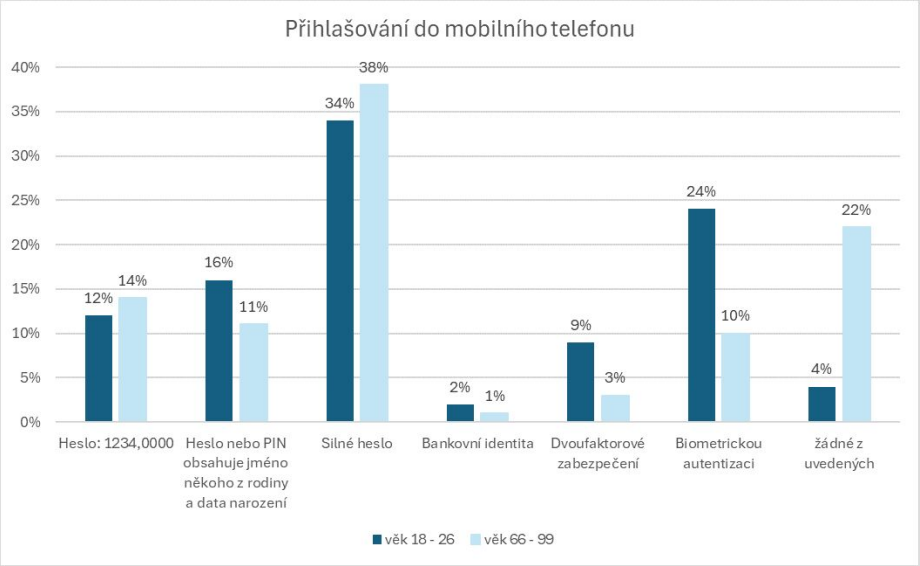

A jak se o hesla staráme?

Hesla si pečlivě zapisuje na papír a uschovává 35 % seniorů ve věku nad 65 let. U Čechů v ostatních věkových kategoriích vede ukládání hesel ve správci hesel. I v této oblasti se nejmladší ročníky podobají svým chováním nejstarší věkové kategorii a 11 % z obou kategorií uvedlo, že svoje PINy a hesla sdílí s rodinnými příslušníky.

Za nejbezpečnější považují lidé dvoufaktorové zabezpečení, senioři vidí nejvyšší zabezpečení v silném hesle. Více než třetina dotázaných uvedla, že si přihlašovací údaje k e-shopům a aplikacím ukládá v počítači, aby si je nemusela do příště pamatovat. Údaje o platební kartě si na e-shopech a aplikacích neukládá většina dotázaných (62 %). Pouhých 12 % se je naopak nebojí uložit.
S narůstajícím věkem se tato ochota snižuje. V kavárně, hotelu nebo knihovně se k veřejné wifi alespoň občas přihlásí 58 % Čechů. Nikdy se k ní nepřihlásí 64 % seniorů ve věku nad 65 let.

„Ukládání platební karty k často používaným e-shopům je samozřejmě uživatelsky jednodušší, pokud zde nakupujete opakovaně. Může se jednat o týdenní nákupy potravin nebo opakované využívání stejného e-shopu, kdy je obtěžující vyplňovat údaje znovu, ale z hlediska bezpečnosti toto řešení nedoporučujeme. Pokud přeci jenom trváte na uložení platebních údajů, zvažte, zda se jedná o ověřený e-shop, určitě neukládejte údaje na neznámých internetových obchodech nebo online tržištích. Další cestou je používání ApplePay nebo GooglePay,“ radí Marek Sabaka, obchodní ředitel pro sekci Creditea.

Třetina seniorů odhalí jen některé podvody, 19 % o sobě v tomto směru pochybuje

I přesto, že je seniorům online prostředí i ovládání moderních technologií stále bližší, patří ke skupině, která se může stát nejsnazším terčem různých digitálních hrozeb. Průzkum projektu Neviditelní ukázal, že o své schopnosti odhalit digitální hrozby, jako je podvodná sms, e-mail a další, pochybuje 19 % seniorů. Více než třetina (32 %) pak uvedla, že rozpozná jen některé. O naprosté odolnosti vůči nástrahám, které pohyb v online prostředí přináší, jsou přesvědčeny jen 4 % respondentů. *„Senioři jsou celkem přirozeně skupinou, která v obklopení moderních technologií nevyrůstala, tudíž si jejich ovládání postupně osvojuje a stejně tak se učí nakládat se všemi riziky, které například používání internetu může přinášet,“* uvádí Marek Sabaka z Creditea.

Senioři už řešili nedoručený balíček i deepfake

Podle průzkumu má určitou zkušenost ze sedmičky typů (uvedených v průzkumu) digitálního podvodu či hrozby většina seniorů. Dobrou zprávou je, že těch, kteří alespoň na jeden z těchto

podvodů naletěli, je menšina, tedy 16 %. Nejčastěji lidé ve věku 65+ uvádí zkušenost s podvodnou zprávou o nedoručeném balíčku, která má za cíl získat bankovní údaje jedince. Takovou zprávu či e-mail někdy obdrželo 61 % seniorů, přičemž 58 % uvedlo, že podvod rozpoznalo. Častým podvodem, cíleným nejen na seniory, jsou také zprávy o údajné výhře, kterou někdy dostalo 56 % respondentů. Trojici nejčastějších podvodů pak uzavírají falešná videa, tzv. deepfake, které se šíří v poslední době zejména na sociálních sítích, a s nimiž se již setkala více než polovina (51 %) seniorů.

Na workshopu v rámci projektu Neviditelní jsme se dozvěděli nové podvodné praktiky a zajímavé tipy

V rámci projektu Neviditelní uspořádal Provident Financial workshop pro seniory s názvem Nenechte se napálit: Jak identifikovat podvod a chránit se, se kterým se připojil k mezinárodní iniciativě International Fraud Awareness Week. Na workshopu proběhla zajímavá diskuse se seniory. Odborníci z Providentu přinesli přínosné podněty a návody, jak s podvody nakládat a jak se správně chránit. Zazněly zde typické příklady smishingu (podvodných SMS) a jak na ně reagovat. Posluchači se také seznámili s telefonním číslem 7726, což je jednotné číslo pro všechny operátory pro hlášení podvodů, kam je vhodné podvodnou SMS přeposlat. Odborníci zde prezentovali i podvodné telefonáty, u kterých se vyplatí především obezřetný přístup a „selský rozum“, neklikat na odkazy a neumožňovat vzdálený přístup do počítače. Zazněly zde rady ohledně deepfake videí, kdy nejlepší cestou, jak tato podvodná videa identifikovat, je zamyslet se nad kontextem, zda je nabídka investice reálná, a zda spojení se známou osobností dává smysl. Část workshopu byla věnována i ztrátě a zneužití osobních dokladů. Nejbezpečnější cestou je hlásit ztrátu, odcizení nebo podezření na zneužití dokladů neprodleně na Policii ČR.

O průzkumu

Projekt Neviditelní realizoval průzkum ve spolupráci s výzkumnou agenturou Ipsos. Sběr dat byl realizován prostřednictvím aplikace Instant Research agentury Ipsos v únoru a v listopadu 2024. V únorovém průzkumu bylo celkem dotazováno 524 lidí ve věkové kategorii 65-99 let a v listopadovém to bylo 1050 lidí napříč všemi věkovými kategoriemi a v rámci celé České republiky.

O projektu Neviditelní

Projekt vznikl v roce 2020 s cílem upozornit veřejnost na důležité celospolečenské téma a zlepšit životní podmínky Neviditelných. Od vyčíslování a popisování specifických problémů Neviditelných, které je podloženo rozsáhlou analytickou studií, se postupně posouvá blíže přímé a konkrétní pomoci ohroženým skupinám. Do té se zapojují především odborníci z více než 10 neziskových organizací, kteří jsou součástí projektu. Pro každou skupinu odborníci navíc připravili sady doporučení, která pomohou k vystoupení z bludného kruhu neviditelnosti. Radí, jak mohou sami Neviditelní zlepšit svou situaci, co mohou udělat firmy jako zaměstnavatelé a jak by se měl změnit systém veřejné pomoci. Neviditelní jsou společným projektem společnosti Provident Financial, Spotřebitelského fóra a Centra ekonomických a tržních analýz CETA. Hloubkové rozhovory se zástupci Neviditelných prováděla společnost Confess. Podrobné informace najdete na www.neviditelni.org.